

MENSENRECHTEN-ACTUALITEITEN.NL

April – oktober 2025

Charlotte Baarda, Hannah Jans, Krista Janssen, Samantha Smidt, Anne-Rose Stolk & Pepijn van der Vegt *

Samenvatting | De rubriek mensenrechten-actualiteiten.nl beoogt door middel van korte berichten informatie te geven over recente ontwikkelingen in de nationale rechtspraak, de parlementaire praktijk, het regeringsbeleid en de beslissingen van decentrale overheden op het terrein van de grond- en mensenrechten. Door verwijzingen naar verdere bronnen wil deze rubriek vooral als een richtingwijzer fungeren naar uitvoeriger informatie over de gepresenteerde onderwerpen. Waar in deze rubriek verwezen wordt naar jurisprudentie met een European Case Law Identifier (ECLI), is de betreffende uitspraak te raadplegen op de internetsite van de rechterlijke macht, www.rechtspraak.nl (onder het vermelde nummer).

DOI | 10.54195/NTM.24929

© Author(s); licensed under Creative Commons Attribution 4.0

Een verbod op ‘conversietherapie’

De Tweede Kamer heeft op dinsdag 2 september ingestemd met het wetsvoorstel over de strafbaarstelling van conversietherapie.¹ Conversietherapie is een niet bewezen behandeling waarbij ‘therapeuten’ en duiveluitdrijvers LHBTQI+ personen proberen ‘te genezen’. Het wordt ook wel ‘homogenezingstherapie’ genoemd. Deze praktijken veroorzaken ernstige psychologische en fysieke schade.

De strafbaarstelling houdt in dat dergelijke praktijken niet meer zijn toegestaan. Bij de beoordeling van de vraag of er sprake is van conversietherapie zijn de aard, duur, frequentie en intensiteit van de handelingen van betekenis. Hierdoor valt niet ieder gesprek met ouders die afkeurend reageren onder de reikwijdte van de strafbaarstelling. Het moet dus daadwerkelijk de bedoeling zijn geweest van de dader om de seksuele gerichtheid of genderidentiteit te veranderen, maar dat betekent niet dat dit ook gelukt moet zijn.²

Dit wetsvoorstel is een belangrijke stap in de richting van het beschermen van de mensenrechten van LHBTQI+ personen en zorgt ervoor dat de Nederlandse wet in overeenstemming komt

■ Mr. H. Jans en mr. J.R.E. Stolk zijn juridisch adviseurs bij het College voor de Rechten van de Mens, dr. C. Baarda is onderzoeker en mr. K. Janssen, mr. S.F. Smidt, en mr. P. van der Vegt zijn beleidsadviseurs bij het College voor de Rechten van de Mens.

1 *Kamerstukken II* 2023/24, 36178, nr. 6.

2 *Kamerstukken II* 2023/24, 36178, nr. 6, p. 32-33. Vgl. HR 26 september 2017, ECLI:NL:HR:2017:2390, r.o. 3.6.2.

met de oproep van de *UN Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity*.³ Al in 2020 heeft die opgeroepen een algeheel verbod op conversietherapie op te nemen in de wet.

Abortus als mensenrecht

De Tweede Kamer heeft eind september een motie van D66, om abortus als mensenrecht aan te merken, verworpen. Dat het onderwerp van abortus weer op de politieke agenda verschijnt is niet vreemd. Op 11 april 2024 is een resolutie aangenomen door het Europees Parlement om het recht op abortus op te nemen in het EU-Grondrechtenhandvest.⁴ Frankrijk is het eerste (en enige) land ter wereld waar het recht op abortus in de Grondwet is geregeld.

Nederland heeft nu al de verplichting om vrouwenrechten te respecteren, te beschermen en te vervullen. Geen toegang bieden tot veilige abortus kan verschillende rechten van vrouwen schenden. Dat raakt aan het recht op abortus.

Daarnaast is ook het bieden van toegang tot abortus al onderdeel van de verplichting van de Staat om discriminatie te voorkomen en het recht op gezondheid van vrouwen te waarborgen. Het recht op gezondheid omvat seksuele en reproductieve rechten. Dit staat expliciet vermeld in het VN-Vrouwenverdrag (CEDAW) en het IVESCR. Abortus is een belangrijk aspect van reproductieve gezondheidszorg. Schendingen van deze rechten, zoals het verbieden van (veilige) toegang tot die gezondheidszorg – gezondheidszorg die enkel vrouwen gebruiken – zijn vormen van gendergerelateerd geweld die, afhankelijk van de omstandigheden, kunnen neerkomen op foltering of wrede, onmenselijke of ontterende behandeling.⁵ Los van de grondwettelijke erkenning van het recht op abortus is dit recht dus al geborgd op grond van internationale verdragsrechtelijke verplichtingen.

Bewijsuitsluiting verklaringen overleden getuigen na uitspraak EHRM

Het recht op een eerlijk proces, zoals neergelegd in artikel 6 EVRM, houdt tevens voor de verdachte het recht in om relevante getuigen te mogen ondervragen (artikel 6 lid 3 sub d EVRM). In 2023 stelde het EHRM een schending van art. 6 EVRM vast, nu drie getuigenverzoeken door het gerechtshof waren afgewezen op grond van het gegeven dat de verdachte zich op zijn zwijgrecht had beroepen.⁶ Dat was volgens het EHRM geen goede reden om de getuigen niet op te roepen.

Na deze uitspraak van het EHRM heeft de Hoge Raad op verzoek van de veroordeelde de zaak heropend en terugverwezen naar het Hof Den Bosch. Dat Hof deed op 28 augustus 2025

3 Human Rights Council (1 mei 2020), *Practices of so-called “conversion therapy” Report of the Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity*, UN DOC A/HRC/44/53.

4 Resolutie (EU) 2024/2655(RSP), Resolution on including the right to abortion in the EU Fundamental Rights Charter.

5 Committee on the Elimination of Discrimination against Women, (L.C./Peru), CEDAW/C/50/D/22/2009, par. 8.15; General Recommendation 35 (2017) on gender-based violence against women, updating general recommendation 19 (26 juli 2017), par. 18.

6 EHRM 10 januari 2023, nr. 34507/16 (*Çaliskan/Nederland*).

uitspraak.⁷ Het Hof stelt voorop dat uit de uitspraak van het EHRM volgt dat de belastende getuigen in kwestie hadden moeten worden toegewezen. Deze getuigen waren echter inmiddels overleden, maar het Hof stelt vast dat dit geen voldoende reden is voor het ontbreken van een gelegenheid om hen te ondervragen. De getuigen hadden immers in eerste instantie al moeten worden opgeroepen.

Het Hof stelt zich vervolgens de vraag hoe hiermee om te gaan. Het niet kunnen horen van belangrijke getuigen kan een inbreuk op het recht op een eerlijk proces opleveren, wanneer geen processuele maatregelen zijn getroffen die de afwezigheid van de getuigen kunnen compenseren. Omdat dergelijke compenserende maatregelen niet waren getroffen, sluit het Hof de belastende verklaringen geheel uit van het bewijs. Daarmee valt het belangrijkste bewijs weg en volgt, meer dan elf jaar na de veroordeling in eerste aanleg, vrijspraak.

Hulp bij zelfdoding: beroep op artikel 8 EVRM

Op 4 september 2025 deed het Hof Den Bosch uitspraak in een zaak waarin een man, niet zijnde een arts, werd vervolgd wegens het behulpzaam zijn bij de zelfdoding van zijn zieke partner. De verdachte had onder meer een heliumtank besteld en daarmee voor haar een installatie in elkaar gezet, waarmee zij haar leven beëindigde.⁸ In eerste aanleg kreeg hij hiervoor een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden opgelegd.⁹

Al in 2002 is door het EHRM vastgesteld dat het recht op leven in artikel 2 EVRM niet ook een recht op sterven inhoudt.¹⁰ Artikel 8 EVRM daarentegen, het recht op eerbiediging van het privéleven, is ook van toepassing op zelfbeschikking bij een waardig (zelf gekozen) levens-einde.¹¹

In deze zaak wordt namens de verdachte onder meer het verweer gevoerd dat de strafbepaling van artikel 249 lid 2 WvSr onverbindend moet worden verklaard wegens strijd met artikel 8 EVRM. Dit wordt door het Hof verworpen. Verdragspartijen komt een appreciatiemarge toe om te bepalen om euthanasiewetgeving zo in te vullen dat in bepaalde gevallen een uitzondering kan worden gemaakt op de strafbaarheid van hulp bij zelfdoding. De Nederlandse wetgeving voorziet hierin door in artikel 293 lid 2 WvSr te bepalen dat een arts die een ander helpt bij zelfdoding niet strafbaar is, mits hij zorgvuldig de daarvoor geldende procedures heeft gevolgd.

Het Hof voegt daaraan toe dat artikel 8 EVRM ook aan wilsonbekwame en kwetsbare personen bescherming beoogt te bieden tegen misbruik van het euthanasierecht: dit is ook een legitiem doel dat een inperking van het recht op een privéleven rechtvaardigt.

7 Hof Den Bosch 28 augustus 2025, ECLI:NL:GHSHE:2025:2501.

8 Hof Den Bosch 4 september 2025, ECLI:NL:GHSHE:2025:2347.

9 Rb. Oost-Brabant 2 mei 2023, ECLI:NL:RBOBR:2023:2040.

10 EHRM 29 april 2002, 2346/02, ECLI:CE:ECHR:2002:0429JUD000234602, par. 40, (*Pretty/Verenigd Koninkrijk*).

11 EHRM 29 april 2002, 2346/02, ECLI:CE:ECHR:2002:0429JUD000234602, par. 65-67, (*Pretty/Verenigd Koninkrijk*).

Procespositie van de Koning, artikel 6 EVRM

Het Hof Den Haag deed op 2 september 2025 uitspraak in een zaak waarin door De Vereniging Republiek en de Stichting De Republikein de vraag was opgeworpen of sprake kan zijn van een eerlijk proces wanneer de Koning tegen een journalist procedeert.¹²

De Vereniging Republiek en de Stichting De Republikein namen het standpunt in dat de positie die de Koning heeft in de rechtspraak (bijvoorbeeld zijn rol bij de benoeming van rechters) tot gevolg heeft dat procedures waarbij de Koning partij is, niet eerlijk zijn, omdat de door artikel 6 vereiste *equality of arms* tussen partijen ontbreekt. Het gaat Republiek *cum suis* daarbij met name om procedures waarbij de Koning als eiser optreedt tegen media die kritisch over de Koning of het Koningshuis (willen) berichten. Dat die procedures als gevolg van de positie van de Koning in de rechtspraak niet eerlijk verlopen heeft een *chilling effect*. Dit houdt in dat media die kritisch over de Koning of het Koningshuis willen berichten daarvan afzien omdat zij niet verwachten een eerlijk proces te krijgen als het tot een proces komt. Republiek *cum suis* stellen dat de Koning regelmatig rechtszaken voert en dat de Koning altijd wint. Door het *chilling effect* wordt bovendien het publiek benadeeld omdat zij niet kan kennisnemen van dergelijke kritische berichtgeving als de media van publicatie afzien.

Het Hof is van oordeel dat Republiek *cum suis* op grond van procedurele redenen niet-ontvankelijk zijn in hun vorderingen, wat betekent dat het Hof niet inhoudelijk op hun stellingen hoeft in te gaan. Ten overvloede gaat het Hof, in een overweging nog in op het beroep op artikel 6 EVRM: in zijn algemeenheid kan niet op voorhand worden vastgesteld dat ieder proces van de Koning tegen een journalist niet eerlijk zal verlopen.¹³ Op de vraag of dat in een concrete procedure anders is, kan enkel in die specifieke zaak worden beoordeeld, zo overweegt het Hof.

Rapport Tilburg University: Motivering beslissingen voorlopige hechtenis

In 2021 werd Nederland in de zaken *Maassen*, *Hasselbaink* en *Zohlandt* door het EHRM veroordeeld wegens schending van artikel 5 EVRM, het recht op vrijheid. Artikel 5 brengt met zich mee dat beslissingen over voorlopige hechtenis schriftelijk moeten worden gemotiveerd, op basis van feiten en omstandigheden die specifiek betrekking hebben op de verdachte en de zaak. Die onderbouwing was naar het oordeel van het EHRM in 2021 niet voldoende.

Al in 2017, dus voorafgaand aan de uitspraak van het Hof, deed het College voor de Rechten van de Mens (het College) onderzoek naar de wijze waarop voorlopige hechtenis-beslissingen worden gemotiveerd.¹⁴ Dit rapport gaf een tamelijk ontluisterend beeld van de gebrekkige motivering in de Nederlandse rechtspleging.

In september 2025 publiceerde het College een vervolgonderzoek, uitgevoerd door onderzoekers van Tilburg University.¹⁵ Uit dit onderzoek, gebaseerd op een steekproef van strafdossiers, blijken significante verbeteringen ten opzichte van 2017. Toch blijven er zorgelijke signalen over

12 Hof Den Haag 2 september 2025, ECLI:NL:GDH:2025:1732; Rb. Den Haag 8 maart 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:2657.

13 Hof Den Haag 2025, ECLI:NL:GDH:2025:1732, r.o. 1.2.

14 College voor de rechten van de mens, *Onderzoek naar de motivering van voorlopige hechtenis*, 26 maart 2017.

15 J.H.B. Bemelmans, P. Jacobs & T.L.H. Steenhuijsen, *Meer tekst en uitleg: Vervolgonderzoek naar de motivering van voorlopige hechtenis*, april 2025.

onvoldoende gemotiveerde beslissingen: de motivering is vaak nog steeds te algemeen en niet specifiek op de zaak afgestemd. De onderzoekers sluiten een nieuwe veroordeling van Nederland door het EHRM niet uit.

De Nederlandse Staat staat sinds de uitspraak *Maassen* onder toezicht van het Comité van Ministers van de Raad van Europa, om te zorgen dat de Nederlandse rechtspraak voldoet aan de eisen van artikel 5. Het College heeft het Tilburgse rapport bij het Comité ingediend en daarbij geadviseerd om dit toezicht te laten voortduren. Hoewel belangrijke stappen zijn gezet sinds 2021, is er nog belangrijk werk te verrichten om de Nederlandse motiveringspraktijk te verbeteren.

College oordeelt: reders discrimineren zeevaarders op grond van nationaliteit en ras door hen lager te belonen dan zeevaarders uit Europa

Het College heeft in twee oordelen de vraag beantwoord of reders die werkzaam zijn in de internationale handelsvaart niet-Europese zeevaarders lager mogen belonen dan Europese zeevaarders. Het beloningsverschil ontstaat omdat de reders het zogenoemde woonlandbeginsel toepassen dat is opgenomen in de van toepassing zijnde CAO's. Dit woonlandbeginsel bepaalt dat zeevaarders die wonen in de Filipijnen, Indonesië of Oekraïne niet worden beloond volgens de CAO, maar naar de maatstaven van hun woonland. De zaken zijn aangespannen door een Filipijnse en Indonesische man. Zij stellen dat sprake is van discriminatie op grond van nationaliteit en ras.

Het College beoordeelt eerst of hier sprake is van gelijke of vergelijkbare gevallen. De reders voeren aan dat verzoekers zich niet kunnen vergelijken met zeevaarders uit Europa, omdat de koopkracht van verzoekers aanzienlijk hoger ligt vanwege het lage prijspeil in hun woonland. Het College volgt dit argument niet. Voor de beoordeling of sprake is van vergelijkbare gevallen is van belang of zij hetzelfde of soortgelijk werk verrichten. Daarvan zegt het College dat zeevarenden uit de Europese Unie en verzoekers hun arbeid hebben verricht onder vergelijkbare arbeidsomstandigheden. Verzoekers kunnen zich dus vergelijken met zeevarenden uit de Europese Unie. Ook staat vast dat er sprake is van een aanzienlijk beloningsverschil.

Vervolgens beoordeelt het College of sprake is van onderscheid. Met betrekking tot de Filipijnse verzoeker stelt het College vast dat sprake is van indirect onderscheid op grond van nationaliteit en ras. Het woonlandbeginsel dat in de CAO Handelsvaart is opgenomen zal, hoewel neutraal, voornamelijk mensen met de Filipijnse nationaliteit en een Zuidoost-Aziatische etniciteit treffen. Met betrekking tot de Indonesische verzoeker concludeert het College dat sprake is van direct onderscheid op grond van nationaliteit. Uit de CAO die op deze verzoeker van toepassing is, blijkt dat deze alleen van toepassing is op zeevaarders met de Indonesische nationaliteit. De nationaliteit is hier dus beslissend.

Direct onderscheid op grond van nationaliteit is alleen toegestaan als er een wettelijke uitzondering van toepassing is. Een wettelijke uitzondering geldt in gevallen waarin het onderscheid gebaseerd is op een ongeschreven regel van internationaal recht. Indirect onderscheid is toegestaan wanneer dit objectief gerechtvaardigd kan worden. Wat betreft de vraag of sprake is van een ongeschreven regel van internationaal recht, antwoordt het College ontkennend. Hoewel sprake is van een vaste statenpraktijk, geldt hiervoor geen *opinio juris*. Het directe onderscheid ten aanzien van de Indonesische zeevaarder is daarmee niet toegestaan.

Wat betreft de objectieve rechtvaardiging ten aanzien van het indirecte onderscheid voert de reder aan dat beloning naar woonland nodig is om de concurrentiepositie van de Nederlandse zeescheepvaart te behouden. Het College ziet dit als een legitiem doel. Het middel, het toepassen van het woonlandbeginsel, kan daarnaast bijdragen aan het bereiken van het doel. Het College acht het middel echter niet noodzakelijk. Daarbij is van belang dat financieel-economische redenen op zichzelf geen rechtvaardiging kunnen vormen voor het onderscheid, behalve wanneer sprake is van uitzonderlijke omstandigheden. De reder bewijst niet dat sprake is van deze uitzonderlijke omstandigheden. Er is ook in het geval van de Filipijnse zeevaarder sprake van verboden onderscheid.

College voor de Rechten van de Mens publiceert ‘Tegenspraak onder Druk’

In deze rapportage wordt het juridisch kader voor mensenrechten en het maatschappelijk middenveld geschetst, waaronder de vrijheid van vereniging.¹⁶ Vervolgens worden ontwikkelingen in wetgeving en beleid die het College in 2024/2025 signaleerde beoordeeld in het licht van dit kader. De conclusie van deze rapportage is dat het gezamenlijke effect van een aantal verschillende maatregelen van de overheid ertoe leidt dat de maatschappelijke ruimte in Nederland afneemt. Het College roept de overheid dan ook op om stappen te ondernemen om het maatschappelijk middenveld weer te faciliteren in plaats van te belemmeren.

Deze rapportage is een eerste verkenning van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld in Nederland door het College. Een aantal zorgelijke signalen vertonen overeenkomsten met eerdere ontwikkelingen in andere landen waar de democratische rechtsstaat inmiddels aan stevige erosie onderhevig is. De ruimte en tijd voor betekenisvolle dialoog tijdens consultaties voor wetgeving en beleid nemen af. Stigmatiserend taalgebruik van politici over maatschappelijke organisaties neemt toe en vindt ook zijn weg naar de naamgeving van wetgeving. De overheid doet voorstellen die het demonstratierecht zouden kunnen inperken. Er worden wetsvoorstellen aangenomen met zodanige open normen dat willekeur en eventuele politieke motivatie bij het inperken van de vrijheid van maatschappelijke organisaties mogelijk wordt gemaakt.

In deze rapportage zijn naast beleid en wetgeving de ervaringen van maatschappelijke organisaties onderzocht door het Verwey Jonker Instituut, in opdracht van het College. Uit dit onderzoek blijkt dat 86 procent van de organisaties vindt dat de situatie voor het maatschappelijk middenveld in Nederland de afgelopen twee jaar is verslechterd.¹⁷ In de komende periode worden meer onderzoeken over dit thema gepubliceerd, van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (verwacht najaar 2025) en de Nationale Ombudsman (verwacht begin 2026). Hierin worden ook ervaring van de lokale driehoek¹⁸ van verschillende gemeentes, en de complexe dilemma's waar deze driehoek voor kan komen te staan meegenomen. In toekomstige

16 College voor de Rechten van de Mens, *Tegenspraak onder druk: Mensenrechten en de Ruimte voor het Maatschappelijk Middenveld in Nederland*, 8 september 2025.

17 Verwey-Jonker Instituut, *De ervaren ruimte voor het Maatschappelijk middenveld in Nederland. Een verkenning van de percepties en ervaringen van maatschappelijke organisaties*, 2025. Voor dit onderzoek heeft het Verwey-Jonker instituut vragenlijsten rondgestuurd die door 133 organisaties zijn beantwoord, aangevuld met focusgroepen gehouden met 18 maatschappelijke organisaties.

18 De burgemeester, de hoofdofficier van justitie en de eenheidschef van de politie.

monitoring zal het College deze ervaringen betrekken in de analyse van de maatschappelijke ruimte.

Ouders met kinderen verliezen nog steeds woning zonder rechtsbescherming

Dit blijkt uit het nieuwe rapport van Dakloosheid Voorbij! en Defence for Children Nederland.¹⁹ Het onderzoek toont aan dat ouders met kinderen dakloos raken door een gebrek aan rechtsbescherming bij huisuitzettingen.

In het rapport worden 23 families onderzocht. Van deze 23 casussen verloor 59 procent hun woning zonder tussenkomst van de rechter. Veel gezinnen hadden geen idee wat hun rechten als huurder zijn. Het rapport bevat nog andere alarmerendere cijfers. Zo was 64 procent van de gezinnen langer dan zes maanden dakloos na een huisuitzetting. Het rapport stelt dat dit een schending van kinderrechten is. Artikel 27 van het Kinderrechtenverdrag garandeert het recht op adequate huisvesting. Wanneer het ouders niet lukt, heeft de overheid de plicht in te grijpen. Het onderzoek laat zien dat dakloosheid niet altijd werd voorkomen en dat ook geen adequate herhuisvesting werd aangeboden voordat gezinnen hun woning moesten verlaten.

Veel van de problemen waar deze gezinnen mee te maken kregen, zijn oplosbaar. Dakloosheid had voorkomen kunnen worden met toegankelijke informatie over huurrechten en tijdige juridische ondersteuning. Daarom pleit het rapport voor concrete oplossingen zoals toegang tot juridische ondersteuning bij dreigende huisuitzettingen, maar ook een kinderrechtentoets bij alle besluitvorming en systematische monitoring van huisuitzettingen. Ook wordt een wettelijk verbod op dakloosheid door huisuitzettingen als een van de oplossingen voorgesteld. Dakloosheid Voorbij! en Defence for Children Nederland benadrukken dat het een kwalitatief onderzoek is en niet representatief voor het hele land. Tegelijkertijd zijn deze 23 casussen waarschijnlijk het topje van de ijsberg. Daarom pleiten beiden organisaties voor grootschalig vervolgonderzoek.

Het rapport heeft ook de Tweede Kamer in beweging gebracht. Een motie van ChristenUnie, D66 en CDA waarin de regering wordt opgeroepen te komen tot een wettelijk verbod op huisuitzettingen die leiden tot dakloosheid bij kinderen werd op 30 september aangenomen.²⁰

Nederland moet effectieve anti-discriminatiewetgeving voor de publieke sector opstellen

De Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme (Staatscommissie) heeft de opdracht gekregen om de regering te adviseren over betere waarborgen en verbetering van beleid en regelgeving om discriminatie en racisme tegen te gaan. Een belangrijke focus ligt op institutionele discriminatie en ongelijke behandeling door de overheid zelf.

De Staatscommissie heeft nu voor de vierde keer een voortgangsrapportage uitgebracht.²¹ Discriminatie is diep verankerd in de samenleving, zo concludeert de Staatscommissie, en de

19 Dakloosheid Voorbij en Defence for Children, *“Van overleven naar leven” Quickscan huisuitzettingen van ouders met minderjarige kinderen*, september 2025.

20 *Kamerstukken II 2025/26*, 36614, nr. 3.

21 Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme, *Gelijkheidsplicht Publieke Sector (GPS): naar een wettelijke verankering van een proactieve aanpak van discriminatie door de overheid*, september 2025.

overheid vormt hierop geen uitzondering. Het gaat hier vaak om impliciete regels en werkwijzen die in de praktijk leiden tot ongelijke behandeling en uitsluiting van bepaalde groepen mensen. Recente voorbeelden van discriminatie door de overheid, zoals de toeslagenaffaire, laten zien dat de Nederlandse wetgeving op dit punt nog onvoldoende effectief is. Ook stelt de Staatscommissie dat de huidige wetgeving te veel is gericht op het achteraf bestrijden van discriminatie, via klachtenprocedures. Terwijl de overheid een meer proactieve aanpak zou moeten hanteren om te voldoen aan de Nederlandse Grondwet en het internationaal recht.

De Staatscommissie pleit voor een wettelijke verankering via een Gelijkheidsplicht Publieke Sector (GPS). Zo'n wettelijk kader zou bepalen dat overheidsinstanties gelijkheid vast onderdeel maken van professioneel bestuur, beleid en uitvoering.

Het is de vraag of zo'n wettelijk kader kans van slagen heeft. In dezelfde week waarin het rapport van de Staatscommissie werd gepubliceerd, stelde JA21-leider Joost Eerdmans in Pauw & De Wit dat hij niet 'geloofd' dat er bij de Nederlandse overheid sprake is van institutioneel racisme.²²

22 Pauw en De Wit, *Ingrid Coenradie en Joost Eerdmans over hun plannen*, 1 september 2025, geraadpleegd via <https://www.bnnvara.nl/pauw-de-wit/videos/20250901-pauwendewit-pauwendewit-coenradie-eerdmans>.